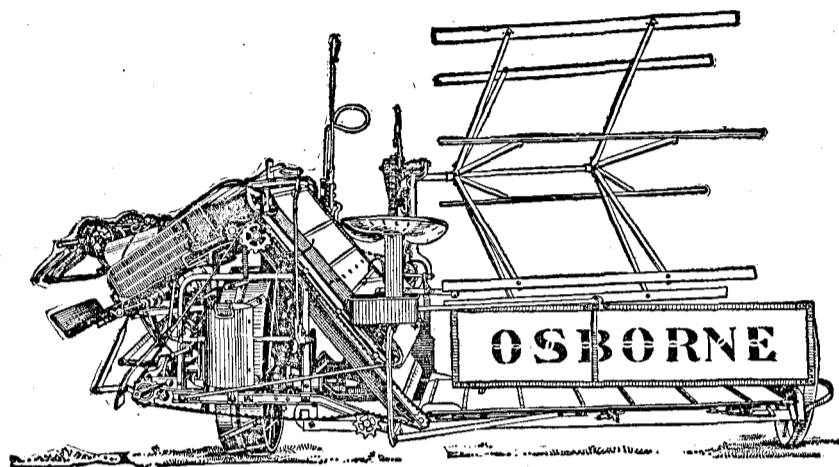

Osborne aratógépeket

1672

**szénagereblyéket, ■■
járgányos cséplőkészleteket,
gabonatisztító rostákat**
és mindennemű egyéb gazdaság gépeket
elsőrendű kivitelben szállít

'RÜHNE' mezőgazd. gépgyár
részvénytársaság : **MOSONBAN.**

Jutalmazó mellékipar gazdák számára

Homokból és cementből mindenki szakismeret nélkül előállíthat homoktégelákat, cement-födélcserepeket, csöveket csatornázásra, alagsóvezé-
2119 seket, padlólapokat, itató vályukat stb.

Felette egyszerű gyártás kipróbált gépeinkkel és formáinkkal.

Kivánatra ingyen küldjük 82-es számú árjegyzékünket. Könnyen érthető használati utasítást minden géphez adunk. Üzem berendezéshez oktatót küldünk, kivánatra állandóan is. —
Levelezés magyar nyelven.

Különlegességi gépgyár homok értékesítésére

LEIPZIGER CEMENTINDUSTRIE Dr. Gaspary & Co.

MARKRANSTÄDT bei Leipzig.

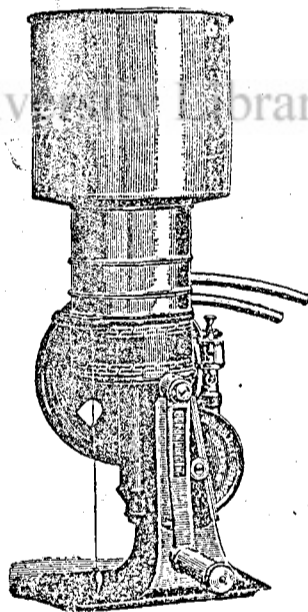
Homokvizsgálat, próbafeldolgozás, minták ingyen.

Legnagyobb gyár
a maga nemében

270 munkás
95 szabadalom stb

Alfa Separator r. t., tejgazdasági gépgyár
Budapesten, VI. Lomh-u. 11.

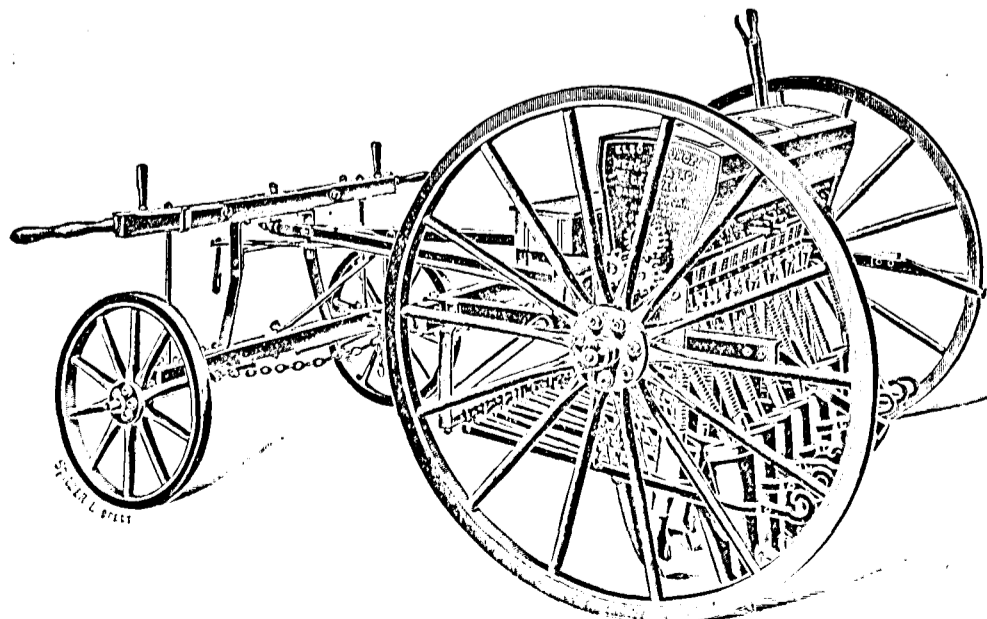
1908. évi mintájú
Alfa Separator

a legújabb és legtökéletesebb fölöző-
gép. Kérjen prospektust.

Gyárunk előállítja az összes tejgaz-
dasági gépeket és eszközöket, beren-
dez teljes tejtellepeket. Mindig friss
oltóanyag! 1018

Több mint 700 első díj!

Árjegyzék, költségvetés díjtalan.

A legjobb vetőgép a szab.

LOSONCZI DRILL

Magyar gyártmány.

Árajánlatokkal és árjegyzékekkel
szívesen szolgál

A magyar kir. államvasútak
gépgyárának vezérügynöksége,

BUDAPEST V., Váci-körút 32.

Szivattyuk és Mérlegek

különleges gyár
Garvenswerke,
 Wien, II., Handelsquai No. 130.
 Mintaraktár: I., Schwarzenbergstrasse 6.

ERDÉLYI BANK

és TAKARÉKPÉNZTÁR R.-T.
 Kolozsvár, Mátyás kir.-tér 32.

M. kir. szabadalm. osztálysorsjegyek főelárusító helye.
 A bank elfogad betéteket
 takarékpénztári könyvekre, folyószámlákra s azokat
 felmondás nélkül visszafizeti.
Leszámitól, váltókat, utalványokat,
 járadékokat, checkeket, kisorsolt értékeket stb. stb.

Értékpapirokat, idegen pénznemeket
 elad és vásárol.

Előleget ad értékpapirokra,
 folyószámlán és előre meghatározott időre.
Díjmentesen bevált szelvényeket
 és elvállalja a sorsjegyek revízióját.
Kibocsát utalványokat, checkeket,
 hitelleveleket bármely külföldi piacra.
Rendelkezésre tart felek saját zárai alatt
 tűz- és betörésmentes pánccszekrényeket. (Safe Deposits.)
 2055 Üzleti órák:
 d. e. fél 9-től fél 1-ig, d. u. 3-tól 5-ig.

Mindennemű

ZSÁK és PONYVA

a legjobb minőségben és legjutányosabban a **FISCHER-féle**
 zsák és ponyvagyárban Budapest, Nádor-utca 31-33. sz. szer-
 hetők be. A Fischer-féle szab. impregnált szavatolt tiszta lenből készült
 vízhatlan ponyvák nagy strapa mellett is eltartanak 10-12 évig. A 25
 év óta fennálló Fischer-féle zsák- és ponyvagyár az ország legjelen-
 tékenyebb uradalmainak és viszonteladóinak szállítója. Pontos, szolid
 kiszolgálás. Ponyvakölcsönző intézet. 2072
 Árjegyzék, minták ingyen és bérmentve küldetnek.

Teletetésre

elvállalok 60-80 drb.
 3-4 éves tinót, akár
 rész-, akár pedig tar-
 tásdíj ellenében.

A jószág már most átvehető volna.

Riedl Kálmán

Péczel, Pestvármegye.

2181

Kedvező alkalom! Huzás már október 5-én.

Az árfolyamok esése következtében csekély
 tőkebefektetéssel

1 és fél millió korona
 összegű fő- és melléknyereményekre játszhatik
 évi 3 húzában, ha vesz nálunk egy

Hazai Takarékpénztári sorsjegyet

14 havi részletfizetésnél havi . . .	9.-	korona
16 " " " " " " " " " " " " " " " "	8.-	"
19 " " " " " " " " " " " " " " " "	7.-	"
23 " " " " " " " " " " " " " " " "	6.-	"
28 " " " " " " " " " " " " " " " "	5.-	"

lefizetése mellett, vagy pedig letétjegyre napi
 árfolyamon 20.- K foglaló ellenében tetszés

1007

Egy sorsjegyre több nyeremény is eshetik.

Kapható a

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank Részvénytársaságnál,
 Kolozsvárt, Mátyás király-tér 7. szám alatt.

szerinti törlesztésre. Az első részlet, vagy a fog-
 laló lefizetése után a sorsjegyek nyereményei
 a vevőt illetik.

Huzások:

február 5-én, összesen 420.000 K nyereménnyel,
 június 5-én, összesen 420.000 K nyereménnyel
 október 5-én, összesen 731.000 K nyereménnyel,

Pénzt nem veszítheti el, mert minden sors-
 jegy okvetlen nyer legalább 100.- K törlesztő
 összeget, mely esetben még egy nyereményje-
 gyet is adnak 30.-40 K értékben, mely nyere-
 ményjegy az 1976. évig valamennyi húzáson
 játszik.

Törlesztő kölcsönök.

Erdélyrészi Magyar Jelzálog Hitelbank

Részvénytársaságnál

Kolozsvárott, Rózsa-utca 1. sz. (emelet.)

igen előnyös feltételű törlesztő kölcsönök kaphatók föld-
 birtokok és városi bérházakra.

Kölcsönkérvényekhez melléklendők: a legutóbbi hitelesített
 telekkönyvi kivonat és a hitelesített kataszteri birtokiv. — Bérhá-
 zaknál a telekkönyv, házbéradó vallomás hitelesítve és az épület
 vázrajza. — Kölcsönök 400 koronától kezdődőleg bármily magas
 összegig kaphatók. — Becslési költség csak nagy összegű kölcsö-
 nöknél számíttatik, kisebbeknél az eljárás díjmentes. — Ugyanőkök
 közvetítésére nincs szükség, miután mindennemű felvilágosítással
 készséggel szolgál az

Igazgatóság.

Hivatalos órák d. e. 9-1 óráig.

1501

Gyors és olcsó lebonyolítás.

Előnyös feltételek.

Teljes 100-es árfolyam.

A lovak, szarvasmarhák, sertések, juhok, szóval
 az összes háziállatok erősítésére, edzésére,
 azok egészségének épségben tartására a

Brázay KINCSEM-FLUID KINCSEM-SZESZ

minden gazdaságban és állattenyésztésben

nélkülözhetetlen.

Felülmulja a hasonló czélra szolgáló kül-
 földi szereket, mert a leghatásosabb s leg-
 jobb minőségű kipróbált anyagokból készült.

Használatban van minden jelentékenyebb
 gazdaságban, állami és magánmésben, ka-
 tonai-, polgári- és versenystállókban.

Kapható: gyógytár-, drogéria- és füszer-
 üzletekben, vagy közvetlenül a készítő:

Brázay Kálmán cégnél Budapesten.

1 üveg ára 2.50 kor., 12 üveg ingyen cso-
 magolás és bérmentes szállítással 24 kor.
 2105

SANGERHAUSENI GÉPGYÁR RÉSZV.-TÁRS.

VASÖNTÖDE, GÉP- ÉS RÉZMŰGYÁR
 Budapest, V., Csáklya-utca 3.

SPECIAL- szeszgyárak és szeszfinomítók
 GÉPGYÁR: élesztőgyárak
 keményítő-syrup- és dextrin-gyárak

teljes gépészeti berendezése.

Átalakít meglevő gyártelepeket és szállít minden egyes gépet és készüléket külön-külön is.
 Nemzetközi szeszértékesítő- és erjesztőipar-kiállítás Bécs 1904. — Nagy állami érem. — Legnagyobb kitüntetés.
 (2149.)

ERDÉLYI GAZDA

AZ E. G. E. TAGJAI INGYEN KAPJÁK
ELOF. ÁR: 1 ÉVRE 12 KOR., 1/2 ÉVRE 6 K.,
1/4 ÉVRE 3 KOR., EGY SZÁM 24 FILLÉR.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET-, ERDÉLYRÉSZI GAZDASZTI EGYESÜLET
ÉS AZ ERDÉLYRÉSZI KERTÉSZETI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ES KIADÓHIVATAL:
KOLOZSVÁR, ATTILA-UTCA 10. SZÁM.
MINDEN KÜLDEMÉNY ODA INTÉZENDŐ.

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:

- A vidéki söripar. 425
- A középbirtokosság védelme. *Király Aladár.* 426
- Komlótozoz vizsgálatok, tekintettel a magyar komlófajták honosodására. 427
- A forgó üzemtöke fogalmáról, különös tekintettel a mezőgazda tökeszükségeinek megállapítására. 428

Kisebb szakközlemények:

- A Linthart-féle „űszög“ elleni csávázási eljárás. 429

Egyleti élet:

- Hirdetmény. 430

Vegyes közlemények:

- Szőlők állása. — A takarmányhiány. — A Gazdaszövetség és a fedezetlen határidőüzlet eltörlése. — Borkőraktárak létesítése. . . . 430

Kirátések.

A vidéki söripar.

A „magyar sörözők és komlótermelők lapjából“ vesszük át ezen érdekes közleményt, melyből nagyjában a vidéki söröződek helyzete tűnik ki, másrészt némileg fellebbentetik a fátyol azon csendes küzdelemről, a mely a *budapesti négy nagy sörgyár* és vidéki apró söröződek között folyik, úgy látszik nem a concurrentia terén, de egyenesen a vidékiek létfeltétele érdekében. Közöljük ezen felterjesztést azért is, mert érintetik benne a gazdaságsadalom régi törekvése, hogy valahára olcsó „*munkássöröket*“ is, gyárthassanak s ez éppen most lenne fontos, amikor a pálinkafogyasztás kissé meg fog drágulni. Sajnos. a munkássörökre vonatkozó passusban nincs szó arról, hogy csak azon sörgyáraknak adassék meg a *munkássörgyártás engedélye*, amelyek nemcsak hazai árpát, de itthon közvetlenül a gazdától vásárolt komlót is használnak a gyártáshoz, s csak akkora kedvezmény adassék, amennyivel felér a vásárolt komlómeny-nység. De lássuk a felterjesztést:

„Látva azon nagyszabású, erőteljes és céltudatos tevékenységet, melyet a magas kormány hazánk gazdasági erejének növelése érdekében. különösen az iparfejlesztés terén szakadatlanul kifejt, bizalommal eltelve várjuk azon intézkedéseket is, melyek a hazai söripar, de különösen a közép és kis söröződek valóban sanyaru helyzetének orvoslására volnának hivatva.

Bizalmunk és reményünk alapját nemcsak az általános iparfejlesztési tevékenység keretében, de főképp azon tudatban tájáljuk, hogy épp Nagyméltóságod az, aki a söripar közgazdasági és iparpolitikai fontosságát mindenkor méltányolta és legujabban, a pénzügyi tárca 1907. évi költségvetésének képviselőházi tárgyalása alkalmával is, minden kétséget kizáró határozottsággal, reámutatni méltóztatott arra, hogy *iparfejlesztési szempontból elengedhetetlenül szükséges az olcsó munkássör biztosítása, ami csakis a sörtermelésre nehezedő túl magas adóterhelés megfelelő le-szállítása útján lehetséges, hogy így munkásaink a testet, lelket rontó olcsó pálinka élvezetétől az üdítő és tápláló „folyékony kenyérhez“ juthassanak.*

Valóban, ha a sör és a szesz megadóztatását vizsgáljuk és ha figyelembe vesszük, hogy a nálunk általában fogyasztott 12 cukormérő fokos sör 4 1/2 — 5 fok alkohol tartalommal bír, amely sör hektoliterenként, 8% apadás figyelembevételével, 12 kor. 39 fillért, vagyis minden literfok szesztartalom után 2 korona 52 fillér adót fizet, míg — a közönséges alkohol 100 litercentjének adója 100 korona lévén — a szesz alakjában élvezett literfok alkohol csak egy korona adót visel

-- nem lehet csodálkoznunk azon, ha munkásaink az alkoholt inkább az adóval kevéssé sujtott pálinkában keresik.

A sörnek túl magas adóterhelésével ezuttal nem kívánunk azonban bővebben foglalkozni, nemcsak azért, mert ez irányban ismételtén kifejtettük már a magyar söripar kívánságait és sérelmeit, de főképp azért véljük e kérdés behatóbb fejtegetését mellőzhető, mert megvagyunk arról győződve, hogy Nagyméltóságod mélyreható tekintete felismerte a sör megadóztatásának aránytalanul súlyos voltát és ez irányban a szükséges változtatásokat iparunk életképességének érdekében csakhamar életbeléptetni lesz képes.

Ezen tiszteletteljes beadványunk főcélja tulajdonképpen az, hogy Nagyméltóságod előtt a hazai közép- és kis söröződek azon különleges sérelmeit hangoztassuk, melyek a jelenlegi adórendszerben gyökerezvén. a közép- és kis söröződeknek továbbfejlődését, a hatalmas nagyipari, vagyis a négy budapesti nagy sörgyárral szemben való érvényesülését, a szó legteljesebb értelmében a létfeltételeit veszélyeztetik.

A hazai söröződek termelési adatait vizsgálva, szembeszökő, hogy az ország közép- és kis söröződei már évek óta nemcsak számszerűleg fogynak, egyre-másra beszüntetik üzemüket, de az országos termelés összmeny-nységében is folyton-folyvást veszítenek a fővárosi négy nagyipari sörgyárral szemben.

A legutolsó három termelési évad eredményeit tekintve, az arány a következő:
1904/905. fővárosiak 57.8%, vidékiek 42.1%
1905/906. „ 59.3% „ 40.7%
1906/907. „ 61.1% „ 38.9%
kal részesedtek az ország össztermelésében.

Ez arányszámok mutatják, hogy az ország közép- és kis söröződeinek, közel 100 ipartelepnek jelentősége mindinkább csökken és a fővárosi, mindössze négy nagy sörgyár nemcsak a termelési többletet foglalja le a maga részére, de ha nem is rohamosan, de annál következetesebb rendszerességgel felszívja magába a vidéki telepek életerejét.

Ennek a magyarországi közép- és kis söröződekre végzetes fő okát nyilván a sör tulságos megadóztatása képezi. A magas adóteher mellett a sör nálunk oly drága, hogy a munkásosztály körében tért nem hódíthat és csakis luxus-italt képez, tehát az alacsony foktartalmu, ugynevezett munkássörök fogyasztása, melyeknek termelésére tulajdonképpen mi volnánk hivatva, természetsszerűleg aránytalanul kisebb, mint a luxus söröké, amelyeket viszont a tökéletes berendezésű fővárosi nagy sörgyárak produkálnak.

Ujabb söradótörvényeink ezen visszás helyzet ellensúlyozásaképp, a közép- és kis

== Jobb és ==
megbízhatóbb
== magvakat ==

nem is ajánlhatunk,
— mint a minőket —
33 év óta

Mauthner
Ödön

cs. és királyi udv. szállító
magkereskedésében
BUDAPESTEN
VII., Rottenbiller-u. 33. sz.
IV., Kossuth Lajos-utca 4. sz. kapható.
Árjegyzék kívánatra ingyen és
bérmentve. 1002

***** A MAGYAR ***** LEGELŐNYÖSEBB A *****
MEZŐGAZDÁK : GABONA

***** SZÖVETKEZETE UTJÁN ***** ÉRTÉKESITÉSE. *****

V. KER., ALKOTMÁNY-UTCZA 31. ***** Takarmánycikkekre megbízható legmegfelelőbb beszerzési forrás.

sörfőzdék részére biztosított adókedvezmények által kívántak védelmet nyújtani, csak hogy a védelem meg nem felelő, mert

a) a fokozat, mely az adókedvezmény alapjául megszabott, épügy, mint az adókedvezmény mérve a gyakorlati élet követelményeihez nem alkalmazkodik és így nem nyújthatja a kisebb, gyengébb főzdeknek azt a védelmet és támaszt, amely a nagyipari sörgyárakkal szemben a törvény szelleme szerint céloztott;

b) az adókedvezmény alkalmazása a hazai viszonyok figyelembevétele nélkül akként történt, hogy a kedvezmények által a közép- és kis sörfőzdek legnagyobb része üzemének, termelési képességének fejlesztésétől elzárattott és mesterségesen arra kényszerített, hogy kis terjedelmű és ezzel kapcsolatban tökéletlen berendezésű üzeménél és így gyenge minőségű gyártmányainál maradjon.

A jelenleg hatályban levő söradótörvények ezen most jelzett két irányu, a közép- és kis sörfőzdek sérelmére szolgáló hibáira vagyunk bátrak Nagyméltóságod kegyes figyelmét ezuttal felhívni.

ad a) Az adókedvezmény alapjául szolgáló fokozat elégtelenségét illetőleg legyen szabad utalnunk arra, hogy a jelenleg érvényes fokozat szerint

2000 hl. maximális évi termelésig	15%
5000 " " " "	10%
15000 " " " "	5%

adókedvezmény lévén biztosítva, a 15000 hektoliternél nagyobb évi termeléssel bíró ugynevezett közép sörfőzdek nemcsak a nagy termelésre tökéletesen berendezett négy fővárosi gyárnak a tömegtermelésben rejülő előnyei, de a kisebb üzemek által élvezett kedvezmények folytán is hátrányos versenybe kerülnek. Hazánkban ugyanis 10,000 hektoliter évi termeléssel bíró főzdek tekinthetők kis sörfőzdeknek, melyek olcsóbb berendezéssel (pl. mesterséges hűtés nélkül) boldogulhatnak, miglen a 10,000-tól 50,000 hl. évi termelésig terjedő üzemnek már tökéletesebb berendezésű, de a nagy üzem tömegtermelésének előnyeit nélkülöző közepsörfőzdeknek vendők és csak 50,000 hektoliter évi termelést meghaladó mennyiséget gyártó üzemek szerepelhetnek oly vállalatokként, melyek a termelés tömegére megoszló költségeik folytán a fokozottabb védelem hiányában is — természetesen a termelés növekedéséhez képest mindinkább — kibírják a versenyt.

A közép- és kisüzemű sörfőzdeknek a közgazdasági élet követelményei és a törvény szelleme értelmében is nyújtandó adókedvezmény hazánkban tehát csak az esetre fog hatékonyan bizonyulni, ha az adókedvezmény nemcsak a maximaliter 15,000 hl.-t, de egészen az 50,000 hl. évi termelést elérő üzemek részére is megfelelő arányban kiterjesztetik.

Ezen álláspontot fogadja el a német söradótörvény is (Brau-Steuer-Gesetz vom 3. Juni 1906), amidőn 6. §-ában a söradót 250 métermázsa malátát feldolgozó sörfőzde nézve csak 4 márkában és 7000 métermázsa malátamennyiségig fokozatosan 9 márkában és csak azon felüli mennyiségek után 10 márkában szabta meg. 7000 métermázsa malátából ugyanis körülbelül 50.000 hl. sör termelhető, amiből tehát világos, hogy a német söradótörvény is az 50,000 hl-rt. tekinti azon határnak, ameddig a sörfőzde az adókedvezményre okvetlenül rászorul.

Hogy a jelenlegi adókedvezmény mérve sem elegendő, ez bővebb indokolásra nem is szorul; eléggé beszédes a statisztika, mely az 1899. évi adótörvények életbelépte óta a közép- és kis sörfőzdek pusztulását és ezzel szemben a négy nagyipari sörgyár fejlődését minden kételyt kizáró módon bizonyítja.

ad b) Különösen sérelmes a jelenlegi söradótörvények azon rendelkezése, mely szerint azon sörfőzdek, melyek az adókedvezményes fokozat szerinti termelési mennyiségha-

tárt tullepni szándékoznak, ezt csak az esetre tehetik, ha az élvezett adókedvezményről lemondanak és az egész már elengedett adóösszeget előzőleg befizették.

Igy például az a sörfőzde, mely a 15,000 hl. termelési határt tullepni szándékozik (12 cukormérő fok sörtermelés alapján) előbb 9387 korona 90 fillér élvezett adókedvezményről lemondani és ez összeget a kir. kincstárnak készpénzben visszafizetni tartozik. Mint-hogy pedig fogyasztók keresletéhez alkalmazkodó többlettermelés a legtöbb esetben csak néhány száz hektolitert tesz ki, a sörfőzde inkább eltekint a kedvezményi fokozathatáron való túltermeléstől, mert a kedvezmény visszatérítése jóval nagyobb veszteséggel járna, mint amennyi hasznot a többlettermelés nyújthatna.

A törvény hivatkozott rendelkezése tehát mesterséges akadály a közép- és kis sörfőzdek fejlődésének, sőt üzemfejlesztésének is, mert az üzemberendezkedés tökéletesítése csak a termelés gyarapításával járhat.

A német törvény e körülmények figyelembe vételével állapította meg a söradó tételeit fokozatosan és így a sörpar fejlesztése szempontjából szerencsésen oldotta meg a kisebb üzemek részére biztosítandó előnyök kérdését.

Nagyméltóságod az Ausztriával legújabbban kötött kiegyezési szerződés XIII. cikkében megszüntette azon megkötöttséget, mely a sör megadóztatása, különösen a közép- és kis főzdeknek nyújtható kedvezmények tekintetében addig fennállott és ennél fogva reméljük, hogy a felebb kifejtett hátrányok is megszüntethetők lesznek.

Egyesületünk tisztelettel aziránt kéri Nagyméltóságodat, hogy a jelenlegi söradótörvények egyes intézkedéseinek tervbe vett megváltoztatása alkalmával a söradó és söradópótlékból

2000 hl termelésig	25%
2000—5000 " "	21%
5000—10000 " "	18%
10000—15000 " "	15%
15000—30000 " "	10%
30000—50000 " "	5%

adókedvezmény nyujtassék. Az adóengedmény csak az esetre volna visszatérítendő, ha az illető főzde ugyanazon termelési évadban a 100,000 hl termelést tullepné.

Végül aziránt kérjük Nagyméltóságodat, hogy a söradó és söradópótlékról törvények revíziójuk alkalmával nekünk módot nyujtani kegyeskedjék, hogy tiszteletteljes észrevételeinket előszóval is előterjeszthessük. *Magyarországi Vidéki Sörfőzők Egyesülete.*

Érdekes ez az irat így is, a mi nyomtatva van — de még érdekesebb ami a sorok között nincs. Az, hogy végig mezőgazdasági nyers termékeket dolgoznak fel, s valószínűleg nem kis haszonnal. S ha a kőbányai sörvárák mindinkább nyomulnak a vidékiek területére, hogy ügyesebben kinált, sörével a néha rosszabb vidéki sört kiszorítva a saját területéről — felmerül a gondolat — vajjon nem-e kellene a sörgyártást területenként és Hl-rt. számra kontingenzálni? vagy ha a pénzügyi kormány beleegyezék majd a munkássörgyártás dolgába — nem-e kellene a jogot tisztán a most felujjítandó *mezőgazdasági sörgyárak* részére lekötöni, biztosítani? □

A középbirtokosság védelme.

(Béldi Pál, Háromszékvármegye főjegyzője által a vármegyei közgyűlés elé terjesztett, a középbirtokos osztály védelme tárgyában szerkesztett indítvány és felirat.)

Háromszékvármegye törvényhatósági bizottsága f. év július hó 17-én tartott ülésében Béldi Pál vm. főjegyző által, a középbirtokos osztály védelme tárgyában beadott nagyjelentőségű indítványt tárgyalván, azt egész terjedelmében, a vármegye főjegyzője

által szerkesztett felirattal együtt egyhangu lelkesedéssel elfogadta és határozattá emelte.

Az indítvány és felirat a következő:

Indítvány.

Mondja ki a törvényhatósági bizottság, hogy tekintettel arra, hogy mivel már évek hosszu sora óta ugy a törvényhozás, mint közéletünk vezetőférfiainak és irányítóinak legnagyobb része a pusztulásnak indult középbirtokos osztály érdekeit nem védte meg oly mértékben, miként azt a nemzet gerince a középbirtokos elem létérdeke föltétlenül megkívánta: a törvényhatóság a középbirtokos osztály hathatós védelme, érdekeinek kellő istápolása tárgyában felir az országgyűlés mindkét házához, a m. kir. kormányhoz, a földmivelésügyi-, pénz- és kereskedelemügyi miniszterekhez és ezen észme támogatásának érdekében megkeresi az összes társörvényhatóságokat és országgyűlési képviselőket.

Sepsiszentgyörgy, 1908. július hó 14.

Béldi Pál,
vármegyei főjegyző.

Mélyen tisztelt Képviselethez!

Szilárd hitünk és megdönthetetlen meggyőződésünk, hogy a történelem igazságai a jövő életnek legbiztosabb utmutatói. A mult eseményeiben találjuk meg legkönnyebben az iránytűt a jövőre és a közérdeknek akkor is nagy szolgálatot teszünk, ha a mult eseményeiből tanulságot merítve, a jövő fejlődésének helyes irányára rámutatunk.

A művelt nemzetek története azon kétségbevonhatatlan igazságot tárta elénk, hogy a nemzetfentartó elem mindenütt a középosztály. Azon nemzeteknél, a melyeknél, erős középosztály van, a létfontosságú szilárd alapon nyugszik és a jövő fejlődése biztosítva van, de a hol a középosztály gyengül és satnyul, ott a nemzet ereje vész és ha a nemzet ereje a középosztály tönkrement, akkor már az egész nemzet elpusztult.

Magyarország kereső népességének tulnyomó többsége földmiveléssel foglalkozik és ezen élethivatást betöltők között találjuk hazánkban középosztályunknak értelmiség, vagyoni és szellemi függetlenség tekintetéből legjelentékenyebb részét. A középbirtokos elem nálunk a történelem tanúsága szerint, fényes hivatást töltött be, az állami élet vezetésében nemcsak döntő, hanem többnyire vezető szerepet játszott és ha a haza veszélyben volt, mindig az első között harcolt. Független volt mindig, ezért tudott a hazának szolgálatakat tenni és e szerencsés helyzetét nemes tulajdonain kívül első sorban annak köszönhette, hogy vagyoniilag másra nem szorult.

Ma a helyzet sajnos megváltozott. A hajdan virágzó, fényes multu középosztályunk a modern korban kifejlődött óriási versenyben az előre haladásban nem tudott lépést tartani a sokkal előnyösebb viszonyok között levő többi társadalombeliekkel és más foglalkozásuakkal. Különösen észlelhető volt a középbirtokos osztállynál a versenyképességnek csökkenése és ebből kifolyólag az abszolút és relativ hátramaradás egyaránt, a mult század utolsó évtizedében. Ezen idő óta az állandóság jellegével beköszöntött rossz termésviszonyok a mezőgazdákát érzékenyen érintették és ezek között a középbirtokost sujtották leginkább, mert vele a szerencse a legmostohabban bánt el. Őt olyan csapások is meglátogatták, amelyek a többi földmivelőket vagy kikerülték, vagy csak alig érintették; ezek a munkás- és a cselédhiányok. Minden kétséget kizárólag a kisbirtokos és a földmivelő paraszt, kik birtokukat nagyobbára saját maguk mivellik, az említett hiányt inkább csak halomásból ismerik; a latifundiumoknak boldog tulajdonosai pedig nagy vagyonokkal rendelkezvén, minden hiányon, így a munkás és cseléd mizerián is könnyebben tulteszik magukat, mint az összehasonlíthatatlanul csekélyebb vagyonu középbirtokos.

A legfájdalmasabb pedig az a körülmény,

hogy a középbirtokos osztály létezéséről, érdekeinek felkarolásáról mindenki megfeledezett. Mintha ez az elem a hazának mostoha gyermeke volna! Ugy törvényhozásunk — bár a jelen képviselőházban a középbirtokos osztály elég kedvező számarányban van képviselve — mint utóbbi kormányaink. Közéletünk vezető és irányadó tényezői már évek hosszú sora óta társadalmunknak csaknem minden csoportját atyai gondoskodásuk tárgyává tették, csupán a középbirtokos elem érdekeit hagyták figyelmen kívül. A kis ember és kis existencia védelme divattá lőn, az ipari és mezőgazdasági munkások védelme nágyjelentőségű törvényekkel biztosítva van, a hitbizományok és a holt kéz tulajdona még mindig fenn áll, bár fontos és közismert szociális érdekek ezeknek megszüntetése mellett érvelnek. Ezzel szemben a középbirtokos elem úgy a törvényhozás, mint a magas kormányok részéről támogatásban, istápolásban nem részesült!

Düledeznek a régi urvarházak, repedeznek és omladoznak a nemesi kuriák, sok helyen a szél sivit be a rozoga ajtón, ablakon és akárhány dicsőelődnek vagyona, birtoka a gyámoltalan utód kezében roncsosá lett! Ha ez így halad tovább, akkor nem messze lesz az az idő, a mikor már csak a szép multu és volt középbirtokos osztály történeti emlékein merenghetünk.

Nem! ez így nem mehet tovább! Meg kell menteni, a ki még menthető, mert ezzel a hazát mentjük meg. Ne feledkezzünk meg azon kötelezettségekről, a melyekkel a jövő nemzedéknek tartozunk és ne kövessünk el olyan bűnöket, a melyekért utódjaink átkokat szórhatnak ránk!

Mélyen tisztelt Képviselőház!

Háromszékvármegye törvényhatósági bizottsága folyó hó 17-én tartott ülésében 418 jk. p. a. Béli Pál vármegyei főjegyző indítványára a középbirtokos osztály védelmét vevén tárgyalás alá, a fent előre bocsátottak után, őszinte hódolattal fordul a mélyen tisztelt képviselőházhoz. Meg vagyunk győződve arról, hogy a mélyen tisztelt képviselőház, mint a törvényhozás factora tudja és érzi azt, hogy közreműködésének szüksége hol áll elő és jelenben erős hitünk, hogy az előadottaknak igazságától át van hatva.

A pusztulásnak indult középbirtokos a védelemre reá van szorulva. Ezért alázatosan kérjük a mélyen tisztelt képviselőházat, hogy kegyeskedjen jövőre törvényhozási intézkedésekkel a középbirtokosoknak érdekeit támogatni, még pedig minden hozandó törvényben éppen olyan mértékben, miként a többi társadalombelieket és más foglalkozásukat. Különösen pedig mély tisztelettel kérjük, hogy méltóztasson odahatni, hogy esetleg beszerzendő statisztikai adatok figyelembe vételével a középbirtokok helyes megoszlása, állami támogatással a pusztulásnak indult középbirtokok reconstruálása, az eladósodott középbirtokosok hitelviszonyainak országosan eszközlendő rendezése, továbbá olcsó hitel nyújtása, a középbirtokosok adósságainak konvertálása, mezőgazdasági munkásoknak közvetítése, a helyi viszonyokhoz képest a legsürgősebb gazdasági időben katonai erőnek mezőgazdasági célokra való rendelkezés alá bocsátása és más ezen kérdésekkel rokon eszmék törvényhozásilag szabályoztassanak.

Ismételten és esdeklően kérve alázatos kérésünk teljesítését, magunkat a Mélyen tisztelt Képviselőháznak, becses jóindulatába ajánljuk.

Háromszékvármegye törvényhatósági bizottságának Sepsiszentgyörgyön, 1908. évi július hó 17-én tartott üléséből.

A vármegye közönsége nevében:
Király Aladár
alispán.

Komlótohoz vizsgálatok, tekintettel a magyar komlófajták honosodására.

(Folytatás)

Ha már az illyefalvi homi fajtánál hivatkoztam a különböző termőhelyek más és más természeti viszonyai által okozott elváltozásokra, úgy a hévizi fajta honosodását, illetve tohoz alakulását még jobban befolyásolják az új termőhelyek elűtő természeti viszonyai. Indokolásul megint csak a táblázat tengerszín feletti magasság oszlopára utalok, ahol a szélsőségek: 496—150 meter között mozognak. A tömörségi szám: 4·83, a legtöbb minta száma közel jár ezen alapegységhez, szélsőségek: 3·08—7·35.

III. A 10-ik ábrán a saazi fajtának egy korai változatát mutatom be, illetve ennek származéka a nagylángi-saazi komló. Fejér megye nagylángi uradalmában alig 10 éve ültették ezen korai (juliusi érésű) finom komlót, s ott oly jól honosodott, hogy már több más gazdaságba is sikeresen plántálták át. Az ábra 6 új termőhely termését mutatja.

A tipikus tohoz *tojásdad* alakú, s ez minden csoportban majdnem állandó! De érdekes, hogy míg az illyefalvi termésnél az ovális alak megnyúlik, addig itt inkább kereké formálódnak a mellék minták! De ez *határozottan* nemes vonás, amit a tohozok tömörsége is igazol! A tohoz nagysága azonban itt is igen változatos.

A tohozengely általán finom, élesen tagolt, vékony szárú, csak az utolsó (h) csoportban durvul némileg, de azért a tohoz forma itt is jó, somogyi homok talajtól ez is elég!

A tohoz méretek következőleg viszonylanak: tohoz szélesség 31 : 21 mm., tohoz hosszúság 40 : 21 mm., tengely hosszúság 28·5 : 17 mm. közt váltakozik; 100 tohoz absolutus sulya 19·6 gramm. Egy képzeleti átlag tohoz méretei 20·6 mm. szélesség, 31·5 mm. hosszúság és 21 mm. tengely hosszúság, így az utóbbi két méret között 10·5 mm. a különbség!

Csak a g. jelzésű csoport növekedett túlaprora, általán tömöttek a tohozok s bennük sok lupulina találtatott, ezeket összevetvén a fentebbi jó bélyegekkkel, úgy találok, hogy itt egy állandósult fajta van előtünk, a mely 95%-ban jól örököltette át a finom tohozengelyt,

10. ábra. A nagylángi-saazi komló honosodási sorozata.

a) eredeti cseh termés, b) a nagyláng-csöszsi anyakert saazi termése, ebből ültetettek: c) letenyei, d) sárkányi, e) ráczalmási, f) alsözsemeri, g) bihartói, h) somogyiszentimrei honosodások. (Félnagyságu tohoz alakok.)

s 85%-ban az alakot s 80%-ban a tohoz nagyságot. S ezt szerintem a termőhelyek *termelési stb. viszonyainak nem nagy eltérése okozza*, mit igazol az is, hogy a tengerszín feletti magasságokban csak 104 meter a különbség s a g. csoport apró termésének okozóját (Somogy) a homoktalajban, a h. csoport vastag tengely növést pedig friss törésű hideg agyagos termő talajban (Bihar) kereshetjük. Sajnos ez a korai finom fajta kat. holdanként csak 200—250 kilogrammot terem — ezzel szemben a hévizi 400, a spalti 500—600 kgr. termést ad.

A tömörségi átlagszám 3·95, ehhez közel állanak a vizsgált minták számai is, a mi szintén a jó honosodást igazolja.

IV. A 11-ik ábrán egy angol származású komló magyar honosítási eredményeit mutatom be. Egy „Golding” nevű angol termelő által nemesítéssel (kiválasztással) létesített kései fajta ez, melynek dugványait szintén két évtized előtt ültették el az udvarhelymegyei szenterzsébeti uradalomban. Az ültető — (Báró Kemény Béla †) páratlan gondnal s éles szemmel éveken át honosította birtokán ezen válfajt és ez szerintem annyira sikerült, hogy a *szenterzsébeti-golding* kert az erdélyi részek legegységesebb s nemes fajtája. A tábla a (1906) és b (1907) jelzésű mintája eredeti szenterzsébeti, a c — h csoportok utántermések, míg a j. (kolozsvári angol Golding), k. (illyefalvi stájer-Golding) jelzésűeket csak más vidékek honosító erejének bemutatása s összehasonlítása okából állítottam be.

A jellegzetes tohoz forma: *hegyesedő tojás* alak, s ha némely tulerős mellékalaktól (c—5, g—26) eltekintünk, azt találjuk, hogy ez a fajta alakját, nagyságát hűen megtartja. Már az idegen származású (j. k. l.) Goldingok közül csak a j—16. jelzés tipikus, a többi gömbölyödsre mutat hajlamot. De azért mind tömött, lisztűs tohoz volt.

S ez igazolja a tengelyek jó alkatát is, mert végig finomak sűrűn tagoltak, szőrözöttek: de itt is kivételek a c—6., g—17. jelzésű tengelyek.

A tohoz-méretek (a hazai mintákon) a következőképen viszonylanak: a tohoz szélesség

32—11.5 mm., a hossza 37—28.3 mm., a toboz-tengely hossza 25.7—18 mm. között váltakozik. Száz toboz absolutus súlya 15.8 gramm. Egy átlag toboz méretei 23.2 mm. szélesség, 32.2 mm. hosszúság, s a tengely hossza 22.7 mm., így tehát a két utóbbi hosszúság közti különbség 9.4 mm.

Százalékban kifejezve a honosodás sikerült: a tengelyek 96%-án, a toboz alak 92%-án, s a toboz nagyság 86%-án. Általán itt is elmondhatjuk, hogy a Golding honosodása nagy részben sikerült. Az átlagos tömörségi szám: 4.81 lett, az eredeti szenterzsébeti valamivel kevesebb, de a székelykereszturi kivételével, valamennyi hazai minta közel jár az alapszámhoz.

Összefoglalás.

Eddigi ismertetéseim során felemlített s hivatkozott szakemberek kutatásain s módszereim mint alapokon kiindulva, illetve ezeket kiegészítve saját — munkaközben szerzett — tapasztalataimmal s számításaimmal, százon felül vizsgálván hazai és külföldi komló tobozterméseket; bizonyossá tett előttem:

1., hogy a leirt növénytani analitikai s alaktani elvek alkalmazásával ugy a tudomány, mint a gyakorlat szempontjából sikerülhet a komló toboz-termések becslése és értékelése ugy az egyes tobozokon, mint több mintának összehasonlításában.

2., a komlótohoz alakja, nagysága, tömörsége a *toboztengely alkatától* függ: minél finomabb, szőrözöttebb s könyöklésekkel megrakott az, annál inkább közeledik a jó komlótohoz típusához.

3., magyar mintákon is beigazolódt, hogy mennél több könyöklés esik a toboztengely egy centiméter hosszára, annál tömöttebb a toboz, annál bővebben van megrakva pikelyekkel, tehát annál több a tobozban a lupulina.

4., a toboz becslése befolyással van annak absolutus súlya. Miután azonban a túlbuján (nagyra) fejlődött toboz-termésnek esetleg nagy az absolutus súlya — bár léha alkata s lupulina szegénysége szemlátomást azonnal feltűnik, az absolutus súlyt mint tényezőt a már fentebb említett első faktorral a szintén megmérhető toboz-tengely hosszúsággal kellett ellensúlyozni,

11. ábra. A szenterzsébeti Golding komló honosodási sorozata.

a) szenterzsébeti anyakert Golding termése, b) buni 1906-ból, c) buni 1907-ből, e) kolozsvári, f) fehéregyházi, g) algyői, e) székelykereszturi-szenterzsébeti Golding honosítások. h) Kolozsvárt honosított eredeti Golding, j) Illyefalván honosított stájer Golding, k) eredeti stájer Golding. (Fele nagyságu tobozok.)

illetve a nyert két szám szorzata olyan eredmény-számot adott, mely alkalmas arra, hogy az egyes tobozt beállíthassuk valamely értéksorozatba; de ezen számmal módunkban áll egy több tagból álló komló sorozatot is egymásközt, mondhatni végeredményében számtani uton összehasonlítani. Miután ezen számtani módszerre saját vizsgálódásaim közepette jutottam: ezt *tömörségi számnak* nevezem el.

5., Ha egymástól nagyon eltérő s változott természeti (talaj, fekvés, magassági stb.) viszonyok közzé kerülnek az ugyanegy a anyakertből származó komló dugványok úgy helyenkint, változó külbehátások következtében a komlótohoz nem tartja meg szigorúan eredeti alaktani sajátosságait: pld. az illyefalvi az ovális alaktól az elyipsis felé megnyúlik, a héviz-saazi alakja pedig nagyobbra fejlődik.

Ezzel ellentétben a szenterzsébeti-Golding s a nagylángi-saazi kertek toboztermése megtartotta alaktani sajátosságait, tehát jobban honosultak, mert az új termőhelyek az anyakerttől nem estek messzire, a termelési viszonyok is azonosok lévén: a bélyegek átöröklése végig jobban sikerült.

6., Általán legkevésbé állandósult a toboz nagyság ez a súly többletekből tűnik ki, már valamivel jobban öröklődik a toboz alak, de *legszilárdabb a toboz-tengely*, úgy tagoltságával, vékony szárával, finom szőrözötével — mindezek a honosodás alaktani bélyegei, a fiziologiaiak kivizsgálása a mikroszkopiumhoz és a vegytanhoz tartoznak.

Mindazonáltal a természet megnyilvánul a bemutatott honosításokon is, mert a legtöbb új ültetésű kert termésével a gazdasági gyakorlat meg van elégedve, habár nem is azonosok az anyakert termésével, hiszen az illyefalvi, homoród-hévízi, nagylángi, szenterzsébeti kertek komlója elsőrendű termések: habár két évtized múltán a jellegzetes külföldi terméstől eltérő alakulást mutatnak úgy, hogy ma bizvást nevezhetjük ezeket „magyar komlófajtáknak“!

(Folytatása következik.)

Gs. L.

A forgó üzemtöke fogalmáról, különös tekintettel a mezőgazda tőkeszükségletének megállapítására.

III.

A felhozott esetekben a különbség csak abban rejlik, hogy az egyes évek hozamát képező terménykészletek különböző gyorsan alakulnak át, a minek megfelelőleg kisebb-nagyobb pénzüsszeget kell készletben tartani; ez azonban az egész tiszta jövedelem beszállításának gyorsaságára nem gyakorol befolyást. A gazdaság összjövedelmének beszállítása rendszerint hamarabb eszközölhető a jobbára gabonát termelő, semmint a főleg tejtermelésre fektetett üzemnél; akkor ugyanis, a mikor a jobbára gabonát termelő gazda a cséplés befejeztével és a termények eladásával a teljes tiszta jövedelem birtokába jutott, a tejjgazdaság tulajdonosa a tiszta jövedelemnek még csak bizonyos részét kapta meg. Ez utóbbinak ugyanis a szántóföldi terményeket előbb eladható állati termékekkel kell átala-

kitania és ezért megfelelő takarmánykészlettel kell rendelkeznie, mi nem képezheti tetszésétől függő adás-vétel tárgyát; ezért neki akkor, a mikor a gabonát termelő gazda pénztárába a tiszta jövedelem már teljesen befolyt, még annyi terményt kell visszatartania, a mennyi állatállománya takarmányozására az új cséplésig elegendő. A jövedelem utolsó részletét tehát aránylag későn kapja meg, az üzletév elején azonban aránylag korán jut a jövedelem első részletéhez, a jövedelem első részletét tehát korábban, az utolsó részletét azonban többnyire később kapja, mint a gabonát termelő gazda. A gabonát termelő gazda jövedelme nagyobb részletekben folyik be és az által, hogy az utolsó részletet előbb kapja meg, mint a tehenészet tulajdonosa, végtére is hamarabb jut a teljes jövedelem birtokába. Feltéve, hogy a kérdéses két gazdaság tiszta jövedelme valamely évben teljesen egyenlő volna s a befolyt nyersjövedelem tiszta jövedelmi részleteit azonnal pénzintézetben lehetne elhelyezni, akkor az év végén a kérdéses két birtok tulajdonosa egyforma kamatot kapna. Fel-

téve, hogy a két birtokos a befolyt tiszta jövedelmet következetesen saját élet fenntartására használja fel s a pénzintézetbe csak azon fölösleget szállítja be, a melylyel az éppen visszatérült összegek a közelebről szükséges kiadásokat meghaladják, még akkor sem kell különbségnek mutatkoznia a hasonló értéket képviselő üzemknél a kamatozásra elhelyezett összegek évi kamattöredékében; ha azonban mégis mutatkoznék valamelyes különbség, ez inkább a gabonát termelő gazda előnyére volna. Ennélfogva nem helyes azon feltevés, mintha azon gazda helyzete, a ki ritkábban, de nagyobb összegeket kap, az évek átlagában kedvezőtlenebb volna, mint azon gazdák, a kinek gyakrabban van bevétele, de az egyenkint befolyt összegek kisebbek. Utóbbi esetben a gazdának általában véve kisebb üzletviteli költséggel kell rendelkeznie, de a mekkora összeggel kevesebb üzletviteli költségre van szüksége, annyival

nagyobb összeget kellett az üzem átvétele alkalmából vételárban fizetnie.

Az egyes évek üzletviteli költségére vonatkozó körülményeknek a következő években is feltétlenül ismétlődniök kell. Ha például valamely gazdának, ki július hó 1-én főleg gabonát termelő, valódi gabonagazdaságot vett át, az átvétel évében a cséplés befejeztéig aránylag nagy költségelőlegre van szüksége, akkor a következő év ugyanezen időszakában ezen körülménynek feltétlenül ismétlődni kell, feltéve, hogy az üzemszerből kifolyólag nagyobb az üzletviteli költségsszükséglet és a következő évben rendkívüli körülmények nem forognak fenn. Ezen költségeket azonban a gazda az előző évi termés értékesítéséből eredő pénzkészletéből könnyen fedezheti. Az oly gazdának ellenben, ki tisztán tejtermelésre fektetett üzemet vesz át július hó 1-én, az átvétel évében nagyon csekély költségelőlegre van szüksége és a következő év ugyanazon szakában már vissza is térültek az összes költségelőlegek. Még jobban megérthetjük a dolgot, ha egy tisztán gyapju termeléssel foglalkozó üzemet veszünk szemügyre. Az ilyen üzemnél ugyan sokáig kell a gazdának türelemmel lennie, míg a gyapju és a mustrajuhok eladásával pénzhez jut, de ezen jövedelmek befolyta után nem is kell törődnie az üzem továbbviteléhez szükséges termelési költségek előteremtésével. Az átváltás gyors vagy lassu voltának előnyei és hátrányai tehát teljesen kiegyenlítik egymást, ha a különböző üzemszereknél mindig a jellegüknek megfelelő jövedelmi időszakokat vesszük kiindulási pontul és ha bérbeadás esetén a legmegfelelőbb átvételi határidőt is ezen időszakoknak megfelelő évszakokban állapítjuk meg.

Az üzletviteli költség nagysága tehát különböző okból változhatik ugyan, de ez csakis a tiszta jövedelmi részletek beszállításának gyorsaságára gyakorol befolyást.

A tartaléktőke.

Ha a mezőgazdasági üzem szabályszerű menetére s így jövedelmezőségére azon kívül álló tényezők befolyást nem gyakorolnának, akkor a vállalkozónak az üzem átvétele alkalmával a teljesen felszerelt birtokon és az ideig-óráig előlegezendő költségeken kívül semmiféle pénzforrásra szüksége nem volna: Mivel azonban a mezőgazdasági üzemnél a nyers hozadék nagysága az időjárás változása, a termelési költségek nagysága pedig különböző körülmények befolyása következtében igen nagy változásnak van alávetve, úgy hogy a gazda a tiszta jövedelemből némely évben még háztartását sem tudja fenntartani és egyéb magán költségeit sem képes fedezni, sőt esetleg nincs is semmi tiszta jövedelme, s így annak pótlása válik szükségessé, azért a gazdának ezen ingadozásokat kiegyenlítő készletről kell valami uton-módon gondoskodnia. A gazdálkodás természetéből kifolyólag a gazda minden számítását az évek sorozatának átlagos nyersjövedelme, termelési költ-

ségei és tiszta jövedelme alapján tegye meg. Hogy aztán az ingadozásokat kiegyenlítse, azon években, a melyekben a tiszta jövedelem az átlagosnál jóval kisebb, bizonyos címen visszatartott pénzkészletre van szüksége, melyet tartaléktőkének nevezhetünk. Ez arra szolgál, hogy szük esztendőkből a hiányt fedezze és a gazdát addig, míg csak nagyobb terméshez nem jut, kisegítse.

A mezőgazdasági üzemek különbözősége szerint kisebb-nagyobb lehet a nyers jövedelem s a termelési költségek ingadozása s ennek következtében a tiszta jövedelem nagysága is nagyon változhatik. Oly gazdaságban, hol gyakori a jégverés, fagy, árvíz, rovarkár, stb., vagy a hol állatjárványok gyakori fellépése következtében nagy az elhullásból származó veszteség, a vállalkozónak aránylag nagy tartaléktőkére van szüksége. A kockázat egy bizonyos részétől azonban, ha biztosítási ügyleteket köt, megszabadul a gazda, kit most már a kockázat megfelelő része helyett csak az évi folyó kiadásokat növelő biztosítási díj terheli. De még a legmesszebb menő biztosítás mellett is mindig nagy marad a kockázat, mert sem a tulszáraz vagy tulnedves időjárás ellen, sem az állati betegségek ellen nem biztosíthatja a gazda birtokát; csak azon rendkívüli veszteségekre kell gondolnunk, melyek valamely gazdaságban ragadós száj- és körömfajás, járványos elvetelés és egyéb járványos betegségek ismétlődése esetén sujtják a gazdát. A kockázat nagysága, mely ily veszteségek révén terheli a gazdát, az előforduló esetek különfélesége szerint természetesen különböző lehet. *Általában véve szabálynak fogadhatjuk el, hogy minél több oldalul az üzem — egyenlő belterjeséget s egyébként is hasonló viszonyokat feltételezve, — annál kisebb lehet a kockázat s ennek megfelelőleg a tartalék tőke nagysága. Minél több üzem ágazatot karolunk fel, annál kisebb a nyers jövedelem ingadozása.*

Messze vezetne a kockázat nagyságára befolyást gyakorló összes tényezők felsorolása. Csak a tartaléktőke szükséges voltát kell bebizonyítanunk, nem feledkezvén meg arról, hogy annak nagyságára egyebek között az egyes birtoktestek domborzati viszonya, az egyes mivélségi ágak kedvező vagy kedvezőtlen aránya és a szántó föld talajának különbözősége igen nagy befolyást gyakorol.

A tartaléktőkének oly alakban kell szerepelnie, hogy az céljának megfelelőleg a készpénz-szükségletet, jelentkezzék ezen szükséglet többé-kevésbé váratlanul, mindenkor fedezhesse. Feladatának akkor felel meg legjobban, ha készpénz alakjában szerepel. De tekintettel arra, hogy az értékpapírok és egyéb kamatozó utalványok aránylag könnyen változtathatók bármikor és tetszés szerint értékesíthető javakká, nem feltétlenül szükséges, hogy a tartaléktőke kamatozatlanul heverő vagy kisebb kamattal járó pénzkészletek alakjában szerepeljen, ellenkezőleg annak java részét a már említett kamatozó vagyontárgyak is alkothatják, sőt a tartaléktőke aránylag könnyen eladható javak alakjában is szerepelhet.

Szükség esetén a birtok hitelképességének igénybevétele is célra vezethet, csak elég nagy legyen az igénybe vehető hitel arra, hogy főleg szükség idején, a mely gyakran nem egy gazdát, hanem többet egyformán sulyt, elég gyorsan és elég bőségesen álljon rendelkezésre.

Wolszky Győző.

KISEBB SZAKKÖZLEMÉNYEK.

† A Linhart-féle „üszög” elleni csávázási eljárás. Az üszög fellép nálunk búzán, rozson, árpán, zabon, moharon, kölesen és tengerin. A legnagyobb kárt a búzán lévő úgynevezett »kő» vagy »bűdös üszög» okozza, míg pl, a tengerin előforduló üszög számbavehető kárt nem tesz s így nem is szoktunk ellene védekezni. Az üszög elleni védekezés a vetőmagnak rézgálic-oldatban való pácolásban áll. Ha ezt a munkát jól akarjuk végezni, azaz a vetőmagon vagy abban levő üszögöt tökéletesen elpusztítani, a következő módon csináljuk azt:

Veszünk egy fakádat (vagy félfenekü hordot) amelyikben 2 hektóliter (200 liter) közönséges vizet töltünk. A kádnak valamivel nagyobbnak kell lenni, hogy a víz ne töltse meg egészen, hanem körülbelül egy arasznyi hiával.

Ebből a vízből egy cserépfazékban fölmelegítünk vagy 5 liternyit és mikor megmelegedett, 2 kg. rézgálicot (kékkő) tesszük bele s egy fadarabbal addig kavargatjuk, míg elővad. Ha ez megvan, betöltjük a kád vizébe és jól megkavargatva, készen van az 1%-os rézgálic oldat.

Most vaszünk két fűzfavessző-kosarat, amelynek olyan nagynak kell lenniök, hogy a kádba könnyen beleférjenek. Mindeniket kibéreljük vékony zsákvászonnal. Az egyik kosárba azután töltünk a vetőmagnból 10—12 legfeljebb 15 liternyit.

Most az egyik munkás (vagy munkásnő) a kosarat a két fülénél fogva a kádban lévő víz alá meríti.

A másik pedig a kosárban lévő magot a víz alatt jól megkavarja addig míg a víz felszínére üszögös magvak, összetöporódott szemek, polyva, szemét stb. már nem jönnek. Ami a víz színére került, egy kis kézi szítával lemerjük és külön rakjuk. Azután a kosarat a munkás egy kicsit megemeli, hogy a széle 1—2 ujjnyira a vízből kin legyen, a másik pedig a magot két kézzel jól össze-vissza dörzsölteti és mossza.

Mikor már jól megmosogatta, a kosarat egészen kiemelve, ferdén a kád szélén tartja, míg a pácoló lé lecsurog.

Ha ez megtörtént, a kád mellé tett két fadarabra helyezi és azt addig hagyja ott, a míg a második kosarat (a melyet szintén az előbb leirt módon hajt végre) ugyancsak a kád mellé akarja állítani. Ezen idő alatt a kosárból a pácoló lé már egészen lecsupegett.

Szellős helyen kiterítünk egy ponyvát és a magot vékonyan elterítjük rajta, ahol az körülbelül 2—3 óra alatt tökéletesen megszárad és vethető. Ha esős idő folytán nem vethetnénk, a pácolt magot vékonyan elteregetjük szellős helyen és többször megforgatjuk nehogy megmelegedjék.

Igy dolgoztatva, két munkás (munkásnő) egy óra alatti körülbelül 1½—2 hektóliter vetőmagot megcsáváz s ez a mag már mot üszögmentes. Itt egyben megjegyezzük, hogy az így üszögmentesített magot nem szabad abban a zsákba visszazorni a melybe eredetileg volt,

Legnagyobb választék és legjutányosabb árban kapható.

Divatos férfi ingek, alsó-nadrágok, gallérok, kézelők és finom angol és francia zsebkendők.

Női len és chiffon ingek, bugyigók, szoknyák, háló ingek és kabátok.

Fű és leányka fehérnemű minden nagyságban és minőségben állandó raktár.

Sárga Kristóf

utóda

fehérenmű, vászon és szőnyeg nagy raktára
Kolozsvártt, Deák Ferencz-u. 3.

1008

Telefon-szám 567.

Telefon-szám 567.

Matrac, paplan, pokróc, valamint mindenféle ágyhuzat azakszerűen készítve, olcsó árban található. — Minden fajtájú és nagyságú szalon, ebéllő és fülözőszőnyeg, gyapjú és csipkefüggönyök.

Amerika önműködő ablak-roletták egyedüli főraktára.

mivel akkor az egész munkánk kárba veszett, hanem tiszta, új zsákokba, vagy ennek hiányában pácolás előtti napon forró vízben mossunk ki annyit, a mengire szükségünh lesz s ha azok már egyszer megszáadtak; csak akkor jöhet beléjük a pácolt mag.

A léha és szemét magot amit a pácolásnál kézisítával lemeregettünk, nem szabad felvetni, sem pedig a trágyadombra szórni, mivel így az üszög a trágyával ismét a földeinkre kerül.

A legjobb azokat kenyérsütés alkalmával a kemencében elégetni. Továbbá ha vetőgéppel vetünk, akkor az a csávázott mag megtöltése előtt szintén alaposan kitisztandó.

Végül még felemlítjük, hogy az üszöget csak akkor fogjuk tudni teljesen kipusztítani, ha minden gazda egyenlően védekezik ellene.

EGYLETI ÉLET.

Hirdetmény.

Az Erdélyi Gazdasági Egylet kolozsvár-megyei szakosztálya a Nagyméltóságú m. kir. földmiveltügyi Miniszter Ur támogatásával Kolozsvármegye alatt jelzett járásaiban ez évi szeptember és október hónapjaiban *szarvasmarha tenyészállat díjazást* rendez és pedig:

Szeptember hó 6-án: Mező-Örményesen. A bíráló-bizottság elnöke: Velits Zoltán, tagok: Kibédi Albert, Héjja Albert, Voda Laureán, Krisztea Stefán, Sárkány András, Bocog Todor, Nikora János, Klein Mór.

Szeptember hó 8-án: Kolozson. Elnök; Pallós Imre, tagok: Turcsa Imre, Balogh József (Sándoré), Zabulik János, Deák Antal (Józsefé) Moldován János, Török János, Márki Jenő — Koloskara.

Szeptember hó 13-án: Mócson. A bíráló-bizottság elnöke; Dálnoki Gaál Gyula, tagok: Szász István m. kir. jószág felügyelő, Nagy Elek — Mócs, Dálnoki Gaál Péter, Gabrus József — Mócs, Dálnoki Gaál Jenő, Endes Lajos — M. Fráta. ifj. Dálnoki Gaál Albert, ifj. Rohonczy Zsigmond, Mócs. Tokaji László E. G. E. titkár.

Szeptember hó 20-án: Tekében. A bíráló-bizottság elnöke: Dózsa Endre alispán, Papp Zoltán, tagok: Farkas Mihály, Farkas József, Forró Géza, Scheiner Mihály. Póttagok: Ajtay Gyula és Moisch István.

Október hó 4-én: Gyaluban. A bíráló-bizottság elnöke: Gallus Viktor, tagok: Gyalui Rozenberger Ignác, Dr. Balogh Géza, Gyalui Rozenberger Mátyás, Kováts Béla. Szászfenes: Báró Jósika Aladár, Magyarfenes; Gyalui Rozenberger Sándor, Gaál Elemér, Tokaji László E. G. E. titkár. Jászberényi András kolozsvári akad. intéző.

Wolszky Győző Kolozsvármegye gazdasági vándortanára, a kolozsvári m. kir. állattenyésztési felügyelőség, a járási m. kir. állatorvosok s a megyei szakosztály kiküldötte hivatalból tagjai a bíráló-bizottságnak. A bíráló-bizottság határozata alapján a következő díjak fognak kiosztatni minden járási díjazás alkalmával:

A) 4-8 éves erdélyi magyar tehének díjazására 1 drb. I. díj à 40 kor., 1 drb. II. díj à 30 kor., 2 drb. III. díj à 20 kor., 5 drb. IV. díj à 10 kor.

B) 2-3 éves erdélyi magyák üszök díjazására 1 drb. I. díj à 20 kor., 2 drb. II. díj à 15 kor., 3 drb. III. díj à 10 kor.

C) Egyéves üszőborjak díjazására 2 drb. I. díj à 15 kor., 3 drb. II. à 10 kor.

Megjegyzés. A mennyiben a *mócsi járásban* közadakozás útján is jelentékeny díjösszeg gyűlt egybe, ott a díjazás napján a bírálókat megelőzőleg a bizottság megállapítja az új díjtételeket és azt is, hogy milyen díjak adásának jobb községi bikák részére s milyen jutalmakat azok gondozóinak?

A díjazásra vonatkozó tudnivalók:

1. Díjazásban csak magyar szarvasmarhák részesülhetnek.

2. Csak a járásban lakó (5-50 holddal bíró) kisgazdáknak saját nevelésű állatja kerülhet díjazás alá.

3. Kik állatjait díjazásra elő akarják állítani, szándékukat a községi előjáróság útján, az illetékes járási főszolgabírói hivatalnál jelentésük be.

4. Az állatokkal a díjazási helyen a kiirt napokon d. e. 9 óráig jellenkezni kell.

5. Az állatok gondozása a tulajdonosokat illeti.

6. A bíráló-bizottság működését a helyszínen d. e. 9 óra után kezdi meg, munkájáról részletes jegyzőkönyvet vesz fel, azt minden jelenlevő bíráló aláírja s a főszolgabírói hivatal október hó 15 ig szakosztályunkhoz juttatja.

7. Az odaitélt díjak bélyeges nyugta ellenében azonnal kiosztatnak.

8. Első díj csak első rendű állatért adható.

9. Ugyanazon kiállító egy csoportban csak egy díjat kaphat.

10. Az állatokat csak a díj kiosztása után lehet elvezetni.

Kolozsvárt, 1908 augusztus hó 10-én.

Csérer Lajos, Gr. Bánffy Miklós főispán, szakosztály h. előadója. Az Erdélyi Gazdasági Egylet kolozsmegyei szakosztályának elnöke.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Szőlők állása. A szőlészeti és borászati felügyelőknek a földmiveltügyi miniszterhez intézett termésszámjelentéseik szerint augusztus 1. napján a szőlők állása a következő volt:

Szilágyosmlyói kerület. (Szilágy vm.) A szőlők általában jól fejlődnek. Szóvárnyosan a jégverés tett kisebb-nagyobb kárt. Bő termésre van kilátás. Eladható borkészlet kevés.

Nagyenyedi I. kerület. (1. Alsó Fehérm. nek marosjobbparti része. 2. Kisküküllővm. 3. Nagyküküllővm.) A szőlők általában jól állanak. Nagyobb kárt okozott a nagy esőzés a talajleemosás által. Jó középtermésre van kilátás. Eladható borkészlet csekély.

Nagyenyedi II. kerület. (1. Alsó-Fehérm. nek marosbaltparti része. 2. Hunyadv. 3. Szebenvm.) Az utóbbi időben beállott bő esőzés következtében a szőlők elég jól állanak. Celnár és Magyarigen felső szélén volt jégverés. Bő termésre van kilátás. Eladható borkészlet igen sekély.

Marosvásárhelyi kerület. (1. Torda-Aranyosvm. 2. Maros-Tordavm. 3. Marosvásárhely tjv. 4. Kolozsvm. 5. Kolozsvár tjv. 6. Szolnok-Dobokvm. 7. Beszterce-Naszódvm.) A szőlők fejlődése jónak mondható. Aranyos, Gyéres, Dethren környékén nagy jégverés volt. Tordán a peronospora és lisztharmat lépett fel. A peronospora jelenléte mindenütt konstatalható. Általában bő termésre van kilátás. Eladható borkészlet kevés.

— A takarmányhiány. Az ideai szárazság által okozott legelő- és takarmányhiányra

való tekintettel a földmiveltügyi miniszter most rendeletet bocsátott ki, a melyben az erdei alom- és lombtakarmány díjtalan gyűjtését megengedi s utasítja a kincstári erdőhatóságokat, hogy rendelkezéseinek végrehajtásáról gondoskodjanak. A rendelet szerint a kincstári erdőkben hatósági engedély nélkül bárki gyűjthet erdei almot és lombtakarmányt, hetenként bizonyos előre meghatározott s megfelelő módon kihirdetett napon és helyeken. Az alom csak kézzel gyűjthető s gyűjtés közben a dohányzás vagy tüzrakás tiltva van. Oly községek lakó-sainak, kik nagy foku legelőhiányban szenvednek, a kincstári erdők megfelelő részein a legeltetést is meglehet engedni. Épp ez okból ez évben az erdei tisztások be sem erdősítendők.

— *A Gazdaszövetség és a fedezetlen határidőzlet eltörlése.* A Magyar Gazdaszövetség folyó évi, Darányi Ignác melléklete alatt Parádán tartott közgyűlése Kodolányi Antal indítványára egyhangú lelkesedéssel elhatározta, hogy a törvényhozáshoz föllirattal fordul, amelyben a tőzsdei fedezetlen határidő eltörlését kéri. A fölliratot a szövetség most terjesztette föl a képviselőházhoz.

— *Borközpontok létesítése.* A napisajtóban az elmúlt héten az a hír látott napvilágot, hogy a kormány borközpontok létesítésével foglalkozva, erre a célra évi 350.000 koronát kíván egy vállalat szubvencionálására fordítani. Ezzel szemben illetékes helyről kijelentik, hogy ez a közlemény ebben az alakjában nem felel meg a valóságnak és egyedül írójának fantáziájára vezethető vissza, A kormány egyáltalában nem foglalkozik borközpontok létesítésével. Tény az, hogy a kereskedelemügyi minisztérium elé egy nagy borkereskedelmi vállalat előterjesztést tett a borkivitelnek nagyarányokban való tervezése iránt. Ezt az előterjesztést a kereskedelemügyi miniszter az ipartanács állandó bizottsága elé utalta, mely legutóbbi ülésén a tagok élénk részvétele mellett tárgyalta is az előterjesztést. Egyébként a borkivitel szervezésének kérdésével a kormány már hosszabb idő óta foglalkozik mert rohamosan emelkedő bortermésünkkel szemben kötelességének tartja, hogy annak elhelyezéséről is gondoskodjék. Magára a benyújtott ajánlatra nézve azonban a kereskedelemügyi miniszter mindeideig állást meg nem foglalt és az ipartanács állandó bizottsága is csak azt az irányt állapította meg, amely ezen kérdés megoldásánál követendő.

— *Az őszi luxuslő-forgalom.* Szeptember hó 20-tól 22-ig tartja XI. luxuslő-vásárját az Országos Magyar Gazdasági Egyesület védnöksége alatt a budapesti Tattersall. Ezenkívül az év folyamán még több alkalma nyílik a vevőközönségnek nemesvérű lovak beszerzésére. Október hó 11-től 13 ig lesz ménlővásár. Szeptember hó 25-én az állami ménes intézeti lovak árverése. Augusztus hó 28-án és október hó 7-én pedig a telivér anyakancák és éves csikók árverését tartják meg. A luxuslő vásár rendezősége a bejelentési lapokat most küldi szét, aki ilyenre igényt tart, az forduljon a Tattersall titkári hivatalához. Az őszi luxuslővásár szintén díjazással lesz egybekötve. Négyes fogatokra három díjat, a hintós kettősökre szintén három, a jukker kettősökre három, a hátasokra is három díjat tűznek ki, ezenkívül a vásár legértékesebb anyaga részére a földmiveltügyi miniszter is tűz ki nagy díjat. A vásár katalógusát annak idején a rendezőség megküldi valamennyi nevesebb külföldi lőke-

— Minden gazdaságban nélkülözhetetlen eszközök —

az országszerte első helyen elismert kitűnő szerkezetű és legolcsóbb

— „Eredeti Kalmár-rosták“ és heremagtisztító gépek. —

Elsőrendű hazai anyagból gyártunk ezidőszert 15-féle nagyságban különböző szerkezetbe a gazda minden követelményének legjobban megfelelő általános terménnytisztításhoz berendezett különleges gépeket, szelelő és magválasztó rostákat, kézi vagy hajtórőre alkalmazva. — Ez évi újdonságainkról sziveskedjék ingyen árjegyzőket kérni. — Minden esetleges kérdésekre azonnal és díjtalanul válaszolunk. 1274

KALMAR ZS. és TÁRSA különleges terménnytisztító gépgyára Hódmező-Vásárhelyen.

Telefon 69. szám. — Nagy-Enyeden állami aranyéremmel kitüntetve. — Sürgőncim: Kalmár-rostagyár.

reskedőknek s egyébként is gondoskodik arról hogy a külföld érdeklődését a vásár iránt felkeltse.

— Gyümölcstermésünk értékesítése. A földmivelsügyi miniszterium a gyümölcstermelés érdekében füzetet adott ki és abban utmutatás foglaltatik a gyümölcs eltartására, értékesítésére vagy esetleges feldolgozására. sőt tervek és költségvetések is vannak mellékelve. A népszerű füzet, a melyben a szükséges tudnivalókat az érdeklődők megtalálják, a földmivelsügyi miniszterium utján megszerezhető.

— Külföldi komlótermés-hirek utolsó jelentésünk óta öszintébbek lettek. Mert nem olyan fényes a kép a középeurópai komlóvidékeken, ahogy a komlóörze híresztelte. A cseh komló-tanár jelenti augusztus 10-iki kélettel, hogy egész Csehországban júliusig nagyon szépen fejlődött a komló, lettek is mellékhatások, de azok a szárazság és az éjjeli hidegek következtében kurták maradtak. Augusztus elején voltak ugyan pászttás esők, de sok helyütt szélviharral és jégesővel, melyek sok kárt tettek, némely helyeken egész kerteket is lefektettek. Így hát csak $\frac{2}{3}$ helyen lesz jó közepes termés, $\frac{1}{3}$ helyen gyenge termés. A napokban a nappal-éjjeli igen változó időjárás következtében sok helyen lépett fel a hamuféreg. *Délsztájerben* a korai termés a rendesnek csak $\frac{1}{6}$ -a. Az orosz *Wolhyniában* is igen egyenetlen a fejlődés. *Posenban* elég jól áll a komló, de tartós esőt kívánnak a teljes kifejlődéshez. *Varsó* környékén is csak féltermés lesz. A *nürnbergi piacra* 3 mázsa téttnangi komló került már, mázsánként (50 kgr.) 80 márkát fizettek. —r—s.

— Törvényjavaslat a vicinális vasutakról. Kossuth Ferenc kereskedelmiügyi miniszter az alsóbb rendű vasutakról szóló törvényjavaslatnak előadói tervezetét még ez év augusztus havának első felében kívánta tárgyalatni értekezleten. Az érdekeltség körében számos oldalról nyilvánított óhajhoz képest azonban a miniszter az értekezlet megtartásának idejét szeptember hó második felére halasztotta el.

— A komlótisztogatásnak most van az ideje. Hazarészünk komlóskertjeinek még mindig nagy hibája az, hogy azokban nemcsak a fajta nem egyenetlen, de a tőkék sem fejlődnek egyenetlenül. Ugyanis most a komlótozódásodás tetőfokán, de már a juniusi kivirításkor tapasztalhattuk, hogy az egyenetlenül történik. Vannak korán, későn és elkészen virítók, vannak vad, durva tobozuak, meg tulapró termésűek s sok olyan tőke is található, amelyek igen keveset teremnek. A komló nem megfelelő viszonyok közt, vagy valami károsítás következtében hamar degenerál. Ezeket most ki kell vetni a komlóskertből, ezen célból járja fel a komlóskertész a sorokat, valami szines ronggyal jelölje meg a nem megfelelő tőkét, s azokat leszedés után azonnal ki kell ásatni. Viszont a szomszédos jó fejlődésű, bőtermésű s szép tobozu tőkét azért kell szintén most megjelölni hogy a metszés idején az ezekről szedett dugványokkal ültessük be a hiányokat. Így keletkeztek a multban a szenterzsébeti, homorodhézvi, illyefelvi elsőrendű homogén magyar fajták. —r—s.

— A takarmányhiány enyhítése. A legutóbbi miniszteri tanácson a takarmányhiány ügye is szóba került. A földmivelsügyi miniszter előterjesztése folytán a minisztertanács különös súlyt helyezett arra, hogy az ország egy részében nem sikerült a takarmánytermés dacára kigazdák állatállománya megvédelmeztesék. E végre a minisztertanács a földmivelsügyi miniszternek az általa kért tágkörű felhatalmazást megadta s ebben a keretben a sulypont a vidéki gazdasági egyesületekre helyeztetik melyek a magyar kir. állattenyésztési felügyelőkkel és a törvényhatóságokkal együttesen fognak eljárni. — A minisztertanács határozatából kifolyólag a pénzügyminiszter mielőbb intézkedni fog, hogy a mezőgazdasági szeszifodékból származó mosléknak általában kívánatos szabadabb forgalmát lehetővé tegye, a kereskedelmiügyi miniszter pedig szálás és minden-

nemű erőtakarmányok vasuti szállítása tekintében a legmesszebbmenő engedményeket teszi. A földmivelsügyi miniszter egyuttal Ottlik Iván államtitkár elnöklete alatt ezeknek az ügyeknek intézésére bizottságot alakított, melynek tagjaivá Darányi Béla, Pirkner János, Ébery János miniszteri tanácsosok, Szomjas Lajos dr. és Győry Lóránd miniszter osztálytanácsosok nevezettek ki.

— Uj vicinális vasut. Közgazdasági szempontból nagy jelentőséggel bíró uj helyi érdekű vasútnak, a melyet Marosvásárhely és Mezőmehes között akarnak megépíteni tartották meg a közigazgatási bejárását. A tervbe vett vasuti hálózat a marosvásárhely—mezőmehesi vonalból és az ebből kiágazó mezőbánd—oroszfajai szárnyvonalból áll. Ezen vonalak folytán összeköttetés keletkezik a székelykocsárd—marosvásárhelyi és a marosludas—besztercei vonalakkal. A kiindulási állomás Marosvásárhely. A vasut kiépítéséhez igen fontos közgazdasági és különösen mezőgazdasági érdekek fűződnek, mert pl. a kiépítés esetére 4—5 ezer hold területen a cukorrépa-termelést fogják üzni.

— A galambok behozatalának korlátozása. A miniszterelnök rendeletet tesz közzé, mely tndtul adja a következőket: Élő galamboknak az osztrák-magyar monarchia két államának szerződéses vámterületére való behozatala hatóségi engedélytől tétetik függővé. Az engedélyt a pénzügyminisztertől kell kérni. Engedély nélkül érkező szállítmányok visszautasítandók. A ki e rendelet ellenére élő galambokat megfelelő hatósági engedély nélkül hoz vagy hozat be, kihágást követ el és 15 napig terjedhető elzárással és 200 koronáig terjedhető pénbüntetéssel büntetendő.

— Közlegelőből osztatlan hányad elfoglalása — birtokháborítás. A m. kir. földmivelsügyi miniszter a m. kir. igazságügyminiszterrel egyetértőleg, egy felmerült esetből kifolyólag elvi jelentőségű határozatként kimondotta, hogy ha a közlegelő tulajdonosainak valamelyike az őt illető osztatlan hányadrész fejében egy darabot önhatalmulag elfoglal, az birtokháborítást képez, mely bírói keresettel megtorlandó s a kereset indítására a tulajdonos társakon kívül azok vonakodása esetén a földmivelsügyi miniszter is jogosítva van.

— A községi közmunka felhasználása. A m. kir. kereskedelmiügyi miniszter egy felmerült esetből kifolyólag elvi jelentőségű határozat erejű intézkedésével kimondotta, hogy a községi közmunkának természetben szolgálható része csakis a községi és vicinális közutak céljaira, a váltságösszeg pedig csakis a községi közutak szükségleteire fordítható. Más célra a községi közmunka vagy annak váltsága egyáltalán nem fordítható.

— A sertésvész gyógyítása. A m. kir. földmivelsügyi miniszter az O. M. Gazd. Egyes. kívánságára és tekintettel azon eredményekre, melyeket *Hazslinszky Károly* budapesti gyógyszerész *Sarin* nevű sertés elleni szerével elért, elrendelte a nagyarányú kísérletezést. Szükség volt ez intézkedésére azért, mert a *Hazslinszky* féle „*Sarin*” sertés betegségeknek, mint óv- és gyógyszer eddig sok kísérletnél a legjobbnak bizonyul.

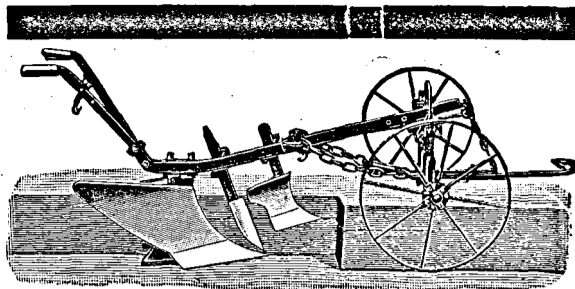
— Vásártartási engedély. *Kossuth* Ferenc kereskedelmiügyi miniszter megengedte, hogy a Brassó vármegye területéhez tartozó *Brassó* sz. kir. r. t. városban a minden év augusztus hó 16-ára engedélyezett luxus-lóvásárt ezentul állandóan minden évben szeptember hó 3-ik hétfőjén, s ha erre a napra ünnep esnék, a legközelebbi hétköznapon, tartassék meg.

A LAPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELETE MELLETT:

Felölő szerkesztő és kiadó:

TOKAJI LÁSZLÓ.

A LAP AZ ERD. GAZD. EGYLET TULAJDONA.

Egyetemes- és mélyművelő-ekék

acélöntvény testekkel. páncéllemezekkel

acél gerendelylvel

állítható szarvakkal, önvezetéssel

1801—II. Töbhrvasú ekék.

Finom-, szántás-, csukló-, rét-boronák.

Háromtagu és egytagu hengerek,

Superior sorvetőgépek, triörök.

UMRATH és TSA

Budapest, V., Váci-körút 60.

Gőzcséplőkészletek 12 HP.-ig. — Ipari mozgonyok 200 HP.-ig.

Magyar Jelzálog Hitelbank

képviselőse

Kolozsvárt, Jókai-utca 2. sz. alatt (gr. Rhédey-ház I. e.)

Az intézet alaptőkéje 40 millió korona

záloglevél kölcsönök

nyújt földbirtokra és nagyobb városokban fekvő házakra 4%-os és 4 1/2%-os

záloglevelekben.

A jelzálogul felajánlott erdélyrészi ingatlanok értékére és a megszavazandó kölcsön összegére nézve az „Erdélyi Gazdasági Egylet” bizalmi főrral adnak véleményt. 1001

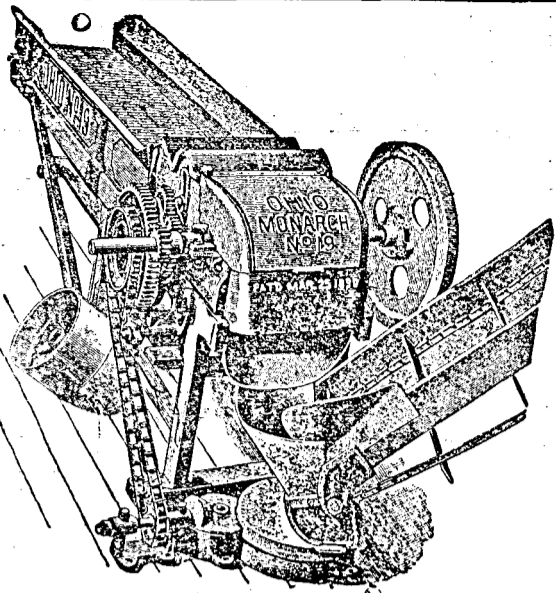
4 ÁLLAMDIJ
22 ELSŐRENDŰ KITÜNTETÉS.

PEP

PORCELLÁN-EMAIL-FESTÉK

mázoláshoz teljesen készen vakolatra, fára és vasra.
76rv védve 10041 sz. a

LUZT EDE és TÁRSA
FESTÉKGYÁR
BUDAPEST, VII.
JENÁCI UTCA 4.

„OHIO” EREDETI AMERIKAI

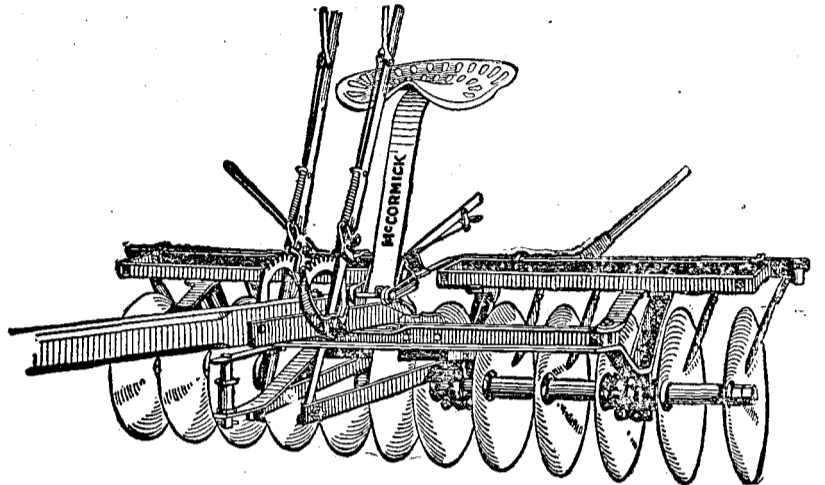
TENGERISZÁR-TÉPŐ-

zöldtakarmányapritó- és szalmaszecskázógép a takarmányinség legbiztosabb leküzdője.

Mc CORMICK tárcsásborona

tarlóhántásra,
vetőszántásra,
rögapritásra stb. stb.
a gazda leghálásabb talajmivelő eszköze.

Mc CORMICK

Harvesting Machine Company, Chicago U. S. A.
Igazgatósága és főraktára: Budapest, V., Alkotmány-utca 12.

J. E. KNECHT, igazgató.

2098

Gazdaságok adminisztrációját,
felfüggetlét, számadások ellenőrzését, megvizsgálását, birtokok becslését elvállalja és bármely ágában a gazdaságnak szaktanácsal szolgál az erdélyi viszonyokkal teljesen ismerős, huzamos gyakorlatban tapasztalt és elméletileg képzett

intelligens gazda,
akár állandó, akár esetről-esetre való megbízatásokban — megegyezés szerinti honorarium vagy jutalékért.
Teljes megbízhatóságáról a legjobb ajánlatokkal rendelkezik.
Közvetítések e lap kiadóhivatala által. 2178

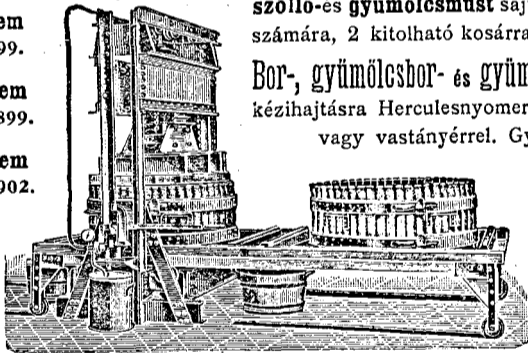
Hydraulikus sajtók

Arany érem
Szeged 1899.

Arany érem
Budapest 1899.

Arany érem
Pozsony 1902.

és sok
egyéb leg-
magasabb
kitünteté-
sekkel

hydraulikus sajtóért.

szőlő- és gyümölcsmust sajtolásra a nagy üzem számára, 2 kitolható kosárral vagy 1 kosárral.
Bor-, gyümölcsbor- és gyümölcsnedv-sajtókat kézi hajtásra Herculesnyomó-szerkezettel, fa- vagy vastányérral. Gyümölcs- és

szőlő-örlöket,
bogyózógépeket
gyümölcs-
aszaló ké-
szülékeket

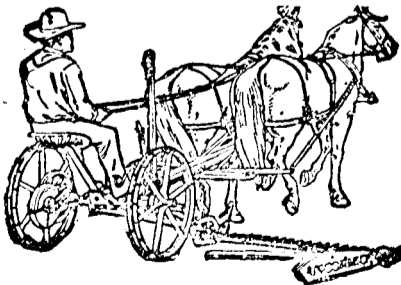
gyártanak és szállítanak jótállás mellett mint különlegességet a legújabb szerkezetben

MAYFARTH PH. és TA.,
BÉCS, II/1 különlegességi gyár gyümölcserőteljesítő gépekben.

2175

Képes árjegyzékek ingyen és bérmentve. Megrendelések idejekorán kéretnek,

1900. párisi világiállítás Grand Prix

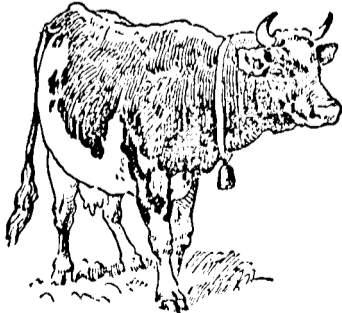

Kwizda-féle Restitutions-fluid

mosóvíz lovak számára. — Ára egy üvegnek 2 kor. 80 fill.

Több mint 40 éve használják az udvari és más nagyobb istállóban, úgy a polgári mint katonai körökben, az izmok erősítésére, nagy használat előtt és izombénóság ellen. A lovat trainingben igen nagy munkabírássá képesíti. — Kwizda-féle Restitutionsfluid szővelőjegy, czinko és göngyölés törv. véltve.

Főraktár: **TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszerháza, Budapest, VI., Király-utca 12. és Andrassy-ut 26. sz.

Kwizda-féle Korneuburgi marha-táppor.

Étrendi szer lovak, szarvasmarhák és juhok részére. — 50 év óta a legtöbb istállóban használatban étvágytalanság, rossz emésztés-nél, a tej javítására s a tejelés fokozására. — 1 doboz ára 1.40 K. 1/2 doboz 70 fillér.

Kwizda's

Blister
grauer, scharfe Einreibung,
1 Tiegel K 2.—

Hufkitt
künstliches Hufhorn, Stango
K 1.60.

Hufsalbe
zur Behütung vor spröden und
brüchigen Hufen, 1 Büchse à 400
Gramm K 2.50.

Abführpillen
für Pferde (Physik), 1 Blech-
dose K 4.—.

Kolikpillen

für Pferde u. Hornvieh, 1 Büchse
K 3.20, 1 Karton K 1.20.

Wurmpillen

für Pferde, 1 Blechdose K 3.20,
1 Karton K 1.20.

KWIZDA-féle sertéspor.

Egészségi por a hizlalás előmozdítására.
Kis doboz Kor. 1.20. Nagy doboz Kor. 2.40.

KWIZDA-féle baromfi-por

diätetikus szer a tápszerhez való hozzáadásra ludak, kacsák, tyukok, gyöngytyukok, pávák stb. részére.
2161 II. Egy doboz ára K. 1.

A „Nagyszebeni Földhitelintézet“-nek

Kolozs és több szomszédos megye területére kizárólagosan jogosított képviselőjében a bizalomteljesen hozzájáruló feleknek a lehetőség gyors és költséget kímélő eljárással szerzek

olcsó ingatlan jelzálog-kölcsönöket,

konvertálók más intézeti terheket és egyuttal rendezem az elhanyagolt birtok- és teherállapotokat.

Kiváló biztosságu tőkebefektetésül

ajánlom ez intézetnek a főszen is jegyzett adó és egyéb levonásmentes óvadékképes és különösen katonai házassági óvadékkul alkalmas 50 év alatti kisorsolásra rendszeresített

„4 és 4 1/2 százalékos zálogleveleit“.

Ezek kaphatók és a szelvények költségmentesen kifizettettek: az intézetnél Nagyszebenben és helyben a Kolozsvári Kereskedelmi Banknál. Mindennemű felvilágosítást díjmentesen és készséggel megad:

Erdélyi erdő-, faanyag- és bányaugynökség GOMBOS BENŐ Kolozsvár, Malom-utca 16. szám.

A legelőnyösebb módon közvetít mindennemű ingatlan adásvételeket, bérleteket és bármiféle kereskedelmi ügyleteket. 2162

A Hunyadmegyei

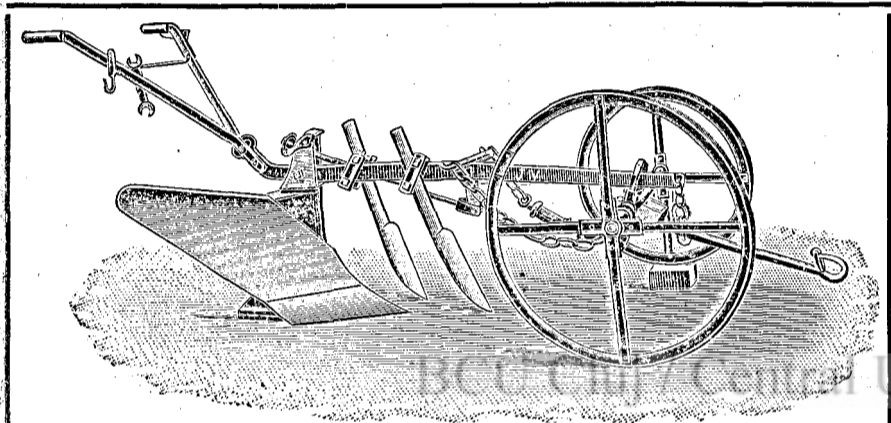
Első Gőzeke-Vállalat

elvállal két mozdonyu Fowler-féle gőzeke garniturájával Erdélyben tavaszi és őszi bérszántást, ugyszintén rigolozást.

Szerződés kötés esetén szántató kívánságára jó minőségű kőszénről vállalkozók gondoskodnak illetve évi kötésükből átengednek.

Bővebb felvilágosítással szolgál:

Báró Kemény József, Maros-Németi, u. p. Déva, vagy Barcsay Andor dr. országgyűlési képviselő, Budapest, IV. Molnár-utca 11. 193

Gyakorlatban kitűnőnek bizonyult :: szabadalmazott kétsorosozlyás, elzárható

JURENÁK-EKÉKET

szállit:

„RÜHNE“ mezőgazdasági gépgyár r.-t. Mosonban.

Főraktár: Budapest, VI., Váci-körút 57/a. sz.

Fiókraktárak: Debreczen és Temesvár.

Ezenkívül megrendelhetők: Magyar Mezőgazdák Szövetkezeténél, Budapest, V., Alkotmány-utca 31. és Agrikultura mezőgazdák-ellátó r.-t.-nál, Budapest, V., Zoltán-u. 12. sz.

!! Régi egytetemes (Sack-rendszerü) ekék gerendelyeinek átváltoztatása Jurenák-rendszerre darabonként 22 K. !!

Rendelések idejekorán eszkozlendők.

2171

Őszi trágyázáshoz a Thomassalakliszt

csillag védjeggyel

helyesen alkalmazva, min-legolcsóbb foszforsavas munkákkal és áraján-

den növénynek legjobb és trágyája. — Kivánatra szaklattelkészésesen szolgál

KALMÁR VILMOS

Budapest, VI., Andrassy-út 49.
a Thomasphosphatfabriken G. m. b. H., Berlin, magyarországi vezérképviselője.

Óvakodjunk a hamisítás októl és figyeljünk a védjegyre!
Minden zsák ólomzárral és tartalomjelzéssel van ellátva.

Eladó vetőgépek,

(Alkalmi eladás!)

11, 13 és 15 sorosak egészen ujan, a legjobb gyárból eladók magas engedménnyel!

Megtekinthetők: Kolozsvárt, Attila-utca 8. sz. a.
Bővebbet: lapunk kiadóhivatalában.

Gazdák Biztosító Szövetkezete

BUDAPEST, VIII. Baross-utca 10. II. em.
Alakult 1900.

Biztosítéki alap

Alapítványok a kormány hozzájárulásával	1,970.940.— K.
Tartalékok	764.760.16 "
Összesen:	2,735.104.16 "

1901. évi fölösleg	90.849.— K.
1902. " " "	50.782.26 "
1903. " " "	109.931.73 "
1904. " " "	72.438.93 "
1905. " " "	61.730.60 "
1906. " " "	39.249.65 "

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyszintén az ember életére különféle módozatok szorint.

Az üzlet eredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek és az 1901. évi üzletfeleleghől ugy a 107. mint a jégkár ellen biztosítva volt tagok 4%-os díjvisszatérítést kaptak.

Az 1902. évi üzlet feleleghő közgyűlési határozattal tartalékba helyeztetett. Az 1903. évben jégkár ellen biztosítottak 4%-os díjvisszatérítést kaptak. Az 1904. és 1905. évben a jégkár ellen biztosítottak 2-2%-os díjvisszatérítésben részesültek. Az 1906. évben a jégkár ellen biztosítottak, kik 5-10 évre adták fel biztosításukat 5% engedményben részesültek.

Biztosítási ajánlatok benyujthatók közvetlenül vagy a képviselők közvetítésével. Nyomatványynyal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgál.

1018 az igazgatóság.

Legjobbak a resiczai ekék, LOSONCZI vetőgépek és KALMÁR-féle rosták.

➔ KIVÁNATRA SZIVESEN KÜLDÜNK ÁRJEGYZÉKET. ➔

A MAGYAR KIR. ÁLLAMVASUTAK GÉPGYÁRÁNAK VEZÉRÜGYNÖKSÉGE, BUDAPEST
V., VÁCI-KÖRUT 32.

1458

Okleveles gazd. intéző

hegyvidéken is több
évekig gazdászkodott,
birja a német és ro-
mán nyelvet is

állást keres.

Czime a kiadóhivatalban.
(x. y.)

DUNKY FIVÉREK

CS. ÉS. KIR. UDVARI FÉNYKÉPÉSZEK

ajánlják a mai kor igényeinek
megfelelően berendezett műtermük-
et a nagyérdemű közönség becses
figyelmébe.

Műtermeik vannak:

Kolozsvár, Miskolc,
Mátyás király-tér 10. Városház-tár 20.
Dés, S.-A.-Ujhely,
Felsősetátér. Főtér 9.
1729 Sárospatak,
Kossuth Lajos-u. 70.

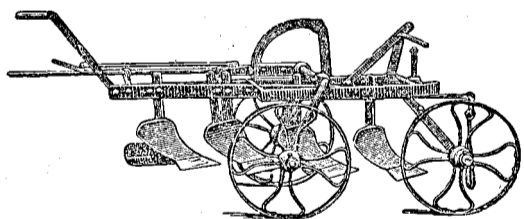
CLAYTON & SHUTTLEWORTH
Budapest, Váci-körút 68,

által a legutányosabb árak mellett ajánlatnak
Locomobil és gőzcséplőgépek,

szalmakazalozók, járgány-cséplőgépek, lóhere-cséplők,
tisztító-rosták, konkolyozók, kaszáló- és aratógépek,
szénagyűjtők, boronák, sorvetőgépek, Planet Jr.
kapálók, szecskavágók, répavágók, kukorica-
morzsolók, darálók, őrlőmalmok, egyetemes
acél-ekék, 2- és 3-vasu ekék és minden
egyéb gazdasági gépek.

A tarlóhántás legcélszerűbb eszközei:

Bächer könnyű négybarázdás hántó ekéje,
Bächer könnyű hárombarázdás hántó ekéje,
Johnston tarlóhántó tárcsás boronái.

Legjobb acél anyag, csekély önsúly,
kevés vonóerő, ideális munkateljesítés.

Tessék ajánlatot kérni! ■ ■ ■ Olesó árak!

BÄCHER RUDOLF speciális eke és talaj-
művelő eszközök gyára.

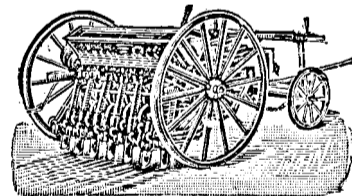
Vezérképviselet és főraktár:

SZÜCS ZSIGMOND Budapest, VI., Nagymező-utca 68. szám.

Az „eredeti Melichar“-gyárt-
mányu párcs sorszámu =

„UNICUM DRILL“

a jelenkor legtökéletesebb sorvetőgépe.

1910

Utólérhetetlenül precíz vetés, hegynek-völgynek teljesen egyforma
magelosztás, könnyű és biztos kormányzás, csekély vonóerősükséglet,
szilárd kivitel, elsőrendű anyag, melyeknek ezen sorvetőgép általá-
nos kedveltségét köszönheti. Több mint 32.000 db használatban.

Ujabb speciálítások:

MÜTRAGYASZÓRÓGÉPEK.

MELICHAR FERENC sorvető és műtrágyaszórógépek gyára

Vezérképviselet és főraktár:

SZÜCS ZSIGMOND

Budapest, VI., Nagymező-utca 68. szám.